

KOMMUNEPLANKONFERANSEN 2008

Landskap i Hordaland, regional utvikling og kommunal planlegging

Tid/sted: 28. oktober 2008, Bergen Kongress Senter

Statssekretær, fylkesordførere, foredragsholdere, konferansedeltaker, gode forsamling.

Jeg er glad for å ønske dere alle velkommen til denne Kommuneplan-konferansen. Sammen med Hordaland Fylkeskommune retter vi disse to dagene søkelyset på et viktig hovedtema, nemlig forvaltningen av landskapet. 22. og 23. april i år hadde vi sammen en konferanse om planlegging og forvaltning av strandsonen i Hordaland, samt ulovlig bygging i strandsonen. I fjor høst var hovedtemaet samferdsel. Alle disse konferansene har hatt meget stor oppslutning. Det samme gjelder i dag og det er inspirerende.

Hordaland

Landskapet i Hordaland er naturgitt rikt og variert – fra det åpne kystlandskapet gjennom fjordlandskapet og til høyfjellsområdet med bre og vidde. Kulturlandskapet omfatter landskapsutseende i stort format. Landbruksområder med jordbruksarealer, gårdshus og stølshus, skog, utmark, beiteområder, rammet inn i en vakker natur. Alt dette har en historisk dybde. Kulturlandskapet og kulturminner er og en fortelling om våre forfedres arbeid, levemåte og slit. Landskapet vårt er også høyt priset; som en del av det vestnorske fjordlandskapet er det omtalt som et av verdens flotteste landskap av National Geographic. På nasjonalt nivå er det et av satsingsområdene for reiselivet.

Landskapet vårt er også utsatt for press, både gjennom utbygging som følge av den økonomiske veksten som har vært i fylket vårt og ved gjengroing på grunn av redusert aktivitet i landbruket. Det er derfor en utfordring å forvalte landskapsverdiene på en god måte som ivaretar verdiene som ressurs for framtiden og som tillater utvikling på en måte som spiller sammen med landskapet og ikke ødelegger det.

Landbruk

Landbruket er en viktig del av landskapet i Hordaland. Det vakre kulturlandskapet vårt er et direkte resultat av landbruket gjennom tidene og er et vesentlig grunnlag for bygdeutviklingen i fylket. Her kan vi nevne satsing på fruktdyrking, tilleggsnæringer innen reiseliv, matopplevelser og Inn på tunet. I Hordaland har vi i lengre tid hatt et målrettet arbeid for landbruket sitt kulturlandskap og jeg tror vi har hatt suksess med det. Det har vært jobbet med publikasjoner, biletspel og informasjon, fokus og innsats gjennom SMIL-midler og Regionalt Miljøprogram. Den regionale kulturlandskapsprisen har vi delt ut i 12 år og i år vant Herand i Jondal den nasjonale kulturlandskapsprisen! Alt dette har skapt bevissthet og forståelse for de store verdiene kulturlandskapet representerer. Samfunnet endrer seg, landbruket og bonden må også endre seg i takt med dette. Vi vil ha stort fokus på forvaltning av kulturlandskapet som del av den regionale utviklingen på konferansen vår.

Landskapskonvensjonen

Landskapet er omgivelsene våre slik de framstår og er blitt dannet i samspill med påvirkning fra naturen og menneskelig aktivitet. Den Europeiske Landskapskonvensjonen som Norge ratifiserte i 2001 omfatter alle typer landskap, både vakre og verdifulle, hverdagslandskapet og landskap i forfall. Konvensjonen peker på at landskapet er et vesentlig element i folks omgivelser, et uttrykk for mangfoldet i vår felles natur- og kulturarv og derfor et viktig fundament for identiteten vår.

Norge har forpliktet seg gjennom konvensjonen til å utforme en landskapspolitikk som omfatter vern, forvaltning og planlegging av landskap og som legger opp til stor medvirkning fra publikum, lokale og regionale myndigheter og andre. Hensynet til landskapet skal integreres i distrikts- og byplanlegging og i politikk innen kultur, miljøvern, landbruk, økonomi og sosialfeltet.

I den nasjonale arealpolitikken er Landskapet satt opp som en viktig arealpolitisk føring: **Miljøkvaliteter i landskapet skal bevares og styrkes gjennom økt kunnskap om verdier og bevisst planlegging og arealpolitikk.**

Landskapsprosjektet

Det er i første rekke kommunene som forvalter landskapet gjennom arealplanlegging etter plan- og bygningsloven. Siden fagfeltet er relativt nytt, har vi ikke hatt gode arbeidsredskap for dette. Ny plan- og bygningslov blir et forbedret redskap, som vi vil få høre mer om på konferansen. For å gjøre oss i bedre stand til å ivareta landskapsverdiene har vi i Hordaland igangsatt prosjektet Landskap i kommunal planlegging.

Det er et samarbeidsprosjekt mellom Hordaland fylkeskommune og Fylkesmannen i Hordaland og 4 samarbeidskommuner; Sund, Samnanger, Granvin og Lindås.

Prosjektet startet opp i 2007 og skal avsluttes til sommeren 2009. Fagfeltene planlegging, landbruk, miljøvern, helse og kulturminner er representert på fylkesnivå og vi har fått støtte av både Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet som et prosjekt for oppfølging av landskapskonvensjonen. Pågående planprosesser i kommunene er brukt som grunnlag for å ivareta landskapskvalitetene.; kommuneplan, kommunedelplan og reguleringsplan. Slik ser vi at utfordringene endrer seg etter nivåene på planleggingen og størrelsen på planområdene. Geografisk og innholdsmessig er det også stor variasjon; fra tettstedsplanlegging i Sund, ivaretaking av verdifulle natur- og friluftskvaliteter i Lindås, utfordringer med bygging i bratt terreng i Samnanger og den helhetlige kommuneplanleggingen med store natur- og kulturlandskapskvaliteter i Granvin. Kommunene har fått utarbeidet landskapsanalyser som et grunnlag for planarbeidet. Dette vil vi få høre mer om på konferansen.

Prosjektet har også som mål å bevisstgjøre befolkningen, politikere og forvaltningen om landskapskvaliteter og å skape en felles læringsarena på tvers av forvaltningsnivå og sektorer. Kommuneplankonferansen i år er en del av dette. Vi har også ønsket et samarbeid med forskningsmiljø som har fokus på landskapskonvensjonen.

Arealforvaltning

Landskapet i Hordaland har mange bratte berg og sider. Det utgjør en egen utfordring ved bygging slik at ikke terrenginngrepene blir stående som stygge sår i generasjoner. Gjengroingen hjelper oss et stykke på vei som kamuflasje, men i skrinne områder uten særlig vegetasjon blir inngrepene tydelige. Dette gjelder ikke minst i strandsona. Nå er det teknisk mulig å bygge nesten uansett bratthet, men utfordringen i å gjøre det på en god måte er enda større. Det er et av målene i landskapsprosjektet å få mer fokus på hvordan landskapet skal være en premiss ved utbygging og ikke bare en teknisk utfordring.

Helseaspektet

Landskapet er viktig for vår identitet. Det betyr noe for vår livskvalitet og helse. Dette fokuset er med oss i arbeidet med landskapsprosjektet og vil påvirke hvordan vi planlegger omgivelsene våre. Erfaringer og råd om planlegging vil bli samlet i en veileder for å gi gode føringer til kommunene i Hordaland om å ivareta landskapet på en god måte.

Fylkesmann Svein Alsaker

Sluttord

Vi håper med denne konferansen å gi inspirasjon, gode eksempler og faglige råd om ivaretagelse av landskapsverdier i Hordaland. Forvaltning og utvikling i samspill vil stå i fokus disse dagene.

Lykke til med konferansen!